

STUDIEREIS NAAR NIEUW-ZEELAND

van 5 tot 21 augustus 1982

Ir. J. van Doesburg
Directeur Proefstation voor de
Bloemisterij
te Aalsmeer

INHOUD

	pag.
Reisprogramma	3
Samenvatting	5
Inleiding	6
Singapore	7
Nieuw-Zeeland	9
De sierteelt in Nieuw-Zeeland	9
Het congres in Nelson	10
De bezochte bedrijven	12
Onderzoekinstellingen	15
Botanische tuinen	16
Los Angeles	19

Reisprogramma
=====

- Donderdag 5 augustus in de namiddag vertrek via Karachi en Kuala Lumpur naar Singapore
- Vrijdag 6 augustus - Aankomst in Singapore in de avond
- Zaterdag 7 augustus - Bezoek aan enkele orchideeënbedrijven in Singapore, nl. TOH-orchids, 60 E Jalan Bersiri en Singapore Orchids Mandai Lake Road
- tegen de avond vertrek naar Nieuw-Zeeland
- Zondag 8 augustus Aankomst in Auckland (Nieuw-Zeeland)
- Maandag 9 augustus - Bezoek aan Turners and Growers City Markets
P.O. Box 56, Auckland
- Bill Barclay Hydroponic Systems Ltd.
P.O. Box 158, Drury
- Dinsdag 10 augustus - Reis per vliegtuig van Auckland via Wellington naar Nelson
- 's Middags start van het Commercial Flowergrowers Seminar in Nelson
Lezing gehouden over "Developments of cutflower-production in the Netherlands"
- Woensdag 11 augustus - Congres in Nelson
Lezing gehouden over "Postharvest life of cutflowers"
- Bezoek aan de bedrijven van Thijs de Zwart, Age Melis en Karel Tonk in Hope bij Nelson
- Donderdag 12 augustus - Congres in Nelson
Lezing gehouden over "The international trade of flowers in Western Europe"
- Vrijdag 13 augustus - Reis per auto van Nelson via Picton en Blenheim naar Christchurch
- Zaterdag 14 augustus - Bezoek aan Overings Nurseries Ltd, P.O. Box 996, Christchurch
- In de middag de rugby-wedstrijd Nieuw-Zeeland-Australië
- Zondag 15 augustus - Bezoek aan Banks Peninsula en de plaatsen Little River en Akaroa
- Aan het eind van de middag vliegreis naar Wellington
- Maandag 16 augustus - Bezoek in Otaki aan een kwekerij van Nieuwzeelandse gewassen met Mr. Tom Pettefir, vertegenwoordiger van Turners and Growers in Otaki
- Bezoek Horticultural Research Centre in Levin (directeur Dr. Bill Kain)
- Bezoek aan Lilies International (N.F. Doreen), Fairfield Road, Levin
- Bezoek aan Massey University Palmerston North Prof. John Salinger, Department of Horticulture Dr. Bruce Mac Kay N.Z. Nursery Research Centre
- Bezoek aan Monthy Hollows, P.O. Box 767, Palmerstone North

- Dinsdag 17 augustus - Reis per auto van Taihape via Taupo, Rotorua, naar Auckland
's Avonds lezing gehouden over "New developments in potplant growing in the Netherlands". Gehouden voor de "New Zealand Nurserymen's Association" in Auckland
- Woensdag 18 augustus - Gesprek met Air New Zealand
- Gesprek met Mr. E.J. Marsden van Boracane, 19 Botha Road, Penrose
- Bezoek aan Eden Garden in Auckland (Jack Glark) Wellesley Street, Auckland
- Bezoek aan de heer en mevrouw John Turner
- Donderdag 19 augustus- Bezoek aan de "Regional Botanic Garden" in Auckland Super Intendant Brian Buchanum, Hillroad Manurewa Auckland onder leiding van Geroge Rainey
- Bezoek aan Zeelandia Nursery Auckland
- Bezoek aan Sunbeam Nurseries Ltd. (Frank B. Schuurman) 231 Lincoln Road, Henderson
- Bezoek aan Van Liers Nurseries Ltd. P.O. Box 21-259, Henderson
- Tegen de avond vertrek uit Auckland naar Los Angeles via Tahiti
- Vrijdag 20 augustus - Bezoek aan de bloemenmarkt in Los Angeles onder leiding van Dana Breaux
- Bezoek bloemenwinkel van Jacob Maarse in Pasadena
- Bezoek aan Huntington Botanical Gardens in San Marino
- Tegen de avond terugreis naar Nederland
- Zaterdag 21 augustus - Ca. 16.00 uur aankomst op Schiphol

Samenvatting

Van 5 tot 21 augustus ben ik op uitnodiging van de New Zealand Nurserymen's Association en de Massey University in de gelegenheid geweest via Singapore een bezoek te brengen aan Nieuw-Zeeland.

Op de terugreis kon ik één dag in Los Angeles verblijven.

In Singapore bezocht ik orchideeën-bedrijven en was zo in de gelegenheid een indruk te krijgen van de stand van zaken daar. De teelt breidt niet uit door gebrek aan grond. De afzet naar Europa stagneert door de recessie hier en de harde Singaporese dollar.

De behandelingen die men bij de bloemen toepast voor export zijn het spuiten of dopen van de bloemen en het bespuiten van de dozen.

Opgemerkt moet worden dat het hier alleen om bloemen zonder blad gaat.

De methode is voor ons niet bruikbaar en te arbeidsintensief.

In Nieuw-Zeeland heb ik een grote belangstelling voor de teelt en export van siergewassen aangetroffen. Dit zowel tijdens bezoeken aan bedrijven als op het congres te Nelson, waar ik drie inleidingen heb gehouden.

De teelt is nu nog beperkt. Men wil zich vooral richten op de teelt van eigen gewassen (bijvoorbeeld Leucodendron) en op Cymbidium.

De export is gericht op Australië, Japan en de V.S., maar men denkt ook aan export naar Europa.

Ook bij de export vanuit Nieuw-Zeeland naar Japan heeft men dezelfde problemen als vanuit Nederland. Voorbehandeling met methylbromide geeft grote kans op beschadiging. Export van Cymbidiumbloemen die geen blad hebben, maakt de zaak gemakkelijker. Ook daar vindt men dat een andere behandelingsmethode noodzakelijk is.

Een ander voor ons zeer interessant punt vormt de mogelijkheid die Nieuwzeelandse gewassen bieden om hier te worden geteeld. Tijdens de bezoeken aan bedrijven en botanische tuinen heb ik een goede indruk van de mogelijkheden gekregen. Die zijn er zeer zeker aanwezig. Diverse gewassen zijn door mij genoteerd en gefotografeerd. Afspraken zijn in principe gemaakt om planten die wij willen hebben naar Nederland te krijgen. Eén dag in Los Angeles (V.S.) heeft mij de mogelijkheid gegeven wat aandacht te besteden aan de bloemenafzet in dat gebied. De import vooral vanuit Nederland neemt sterk toe. De handel waardeert het Nederlandse produkt goed, gezien het sortiment en de kwaliteit.

De Amerikaanse telers proberen de import af te remmen door aan te dringen op hogere invoerrechten.

Veel gevaarlijker is de scherpe invoercontrole. Treft men insecten of mijten aan dan wordt de partij met methylbromide behandeld, met alle gevolgen van dien.

Deze scherpere controle kan veroorzaakt zijn door de druk van de Amerikaanse telers, maar ook doordat nieuwe exporteurs produkten binnen brengen die grotere problemen geven, bijvoorbeeld buitenbloemen. Een strengere controle in Nederland, meer voorlichting en eventueel een verbod van export van "probleembloemen" naar gevoelige landen is aan te bevelen.

De organisatie van mijn reis en de opvang in Nieuw-Zeeland door de Nieuwzeelandse gastheren en gastvrouwen was voortreffelijk. In het bijzonder wil ik hier noemen de heer Henk den Hartog, export manager van de bloemenafdeling van Turners and Growers uit Auckland.

Inleiding

Op uitnodiging van de New Zealand Nurserymen's Association en de Massey University werd van 5 tot en met 21 augustus een bezoek gebracht aan Nieuw-Zeeland.

De uitnodiging was bedoeld om een drietal inleidingen te houden op een door de twee bovengenoemde organisaties georganiseerd congres te Nelson van 10 tot en met 12 augustus.

Bovendien werd ik in de gelegenheid gesteld op de heenreis tijdens een oponthoud van één dag bezoeken te brengen aan orchideeënkwekerijen te Singapore en op de terugreis in Los Angeles aan de bloemenmarkt en enkele andere uit bloemisterijoverwegingen interessante objecten.

In Nieuw-Zeeland zelf ben ik in de gelegenheid geweest bezoeken te brengen aan Botanische tuinen, onderzoekinstellingen en kwekerijen. Dit gaf tevens de gelegenheid wat van het zeer interessante landschap te zien. De reis was op een voortreffelijke wijze vanuit Nieuw-Zeeland verzorgd. Speciaal de heer Henk den Hartog, manager van de flower and foliage section van Turners and Growers Exports Ltd. uit Auckland, die mij een groot gedeelte van de reis begeleid heeft, heeft een zeer belangrijk aandeel in het slagen van de reis gehad.

Singapore

De onderbreking van de heenreis met één dag gaf me de gelegenheid in Singapore enkele Orchideeënbedrijven te bezoeken en zo kennis te nemen van van de Orchideeënteelt daar en tevens informatie in te winnen over de behandelingen die men bij de bloemen toepast voor export naar Australië, Nieuw-Zeeland en Japan.

In het kort zal ik mijn ervaringen weergeven.

Singapore is een enorm dynamische stad, die bruist van de activiteiten, onder andere bouwactiviteiten.

De bevolking bestaat voor 75% uit Chinezen. De economische activiteiten zijn van dien aard dat werkloosheid niet bestaat en men nog gastarbeiders toelaat uit de omringende landen.

Er zijn in Singapore meer dan vijftig exporteurs van Orchideeënbloemen, waarvan er zevenentwintig lid zijn van de exportorganisatie. Secretaris hiervan is de heer Phang Koh Chiew, die tevens directeur is van Singapore Orchids PTE. Ltd., Mandai Lake Road, één van de bedrijven die ik bezocht heb.

De organisatie heeft tot doel oplossingen te vinden voor problemen bij export.

De organisatie is lid van Union Fleur.

Naast de exporteurs zijn er vele tientallen kleine bloementelers, die hun produkten leveren aan de exporteurs.

De produktie van Orchideeën loopt in het algemeen terug. Er verdwijnen veel bedrijven door stadsuitbreiding. Grond is grotendeels in handen van de staat en moeilijk te verkrijgen. Uitbreiding met meer bedrijven is in Singapore door dit gebrek aan grond niet goed mogelijk. Vestiging in het nabijgelegen Maleisië is ook niet goed mogelijk, gezien de moeilijkheden die de Maleisische regering maakt bij vestigingen vanuit Singapore. Er zijn wat aanzetten voor vestiging vanuit Singapore op een Indonesisch eiland niet zo ver van Singapore.

Een voordeel zijn wel de lage arbeidslonen. Dit is minimaal S \$ 300 per maand en gemiddeld ruim S \$ 400 (1 S \$ is iets meer dan een gulden).

De Orchideeëxport bedroeg in 1981 16 miljoen S\$. De afzet naar Europa stagneert door de recessie in Europa en de hardheid van de Singapore \$. Voor de export naar Japan heeft men een ander sortiment nodig, bijvoorbeeld *Oncidium*. Bovendien levert Thailand *Dendrobium*'s veel goedkoper, hoewel de kwaliteit van de Orchideeën uit Singapore waarschijnlijk beter is (steviger stengels).

Enkele opmerkingen over de bezochte bedrijven

TOH orchids (eigenaar TOO Peng San) 60E, Jalan Berseri, Singapore 2969

Men heeft zelf niet zo'n grote kwekerij, maar 42 telers leveren hun bloemen, die voor het merendeel geëxporteerd worden.

De bloemen worden na ontvangst gesorteerd en opnieuw afgesneden. Daarna doet men een prop papier gedrenkt in Chrysal-oplossing aan het onder-einde van de steel, afgedekt met een stukje plastic.

Daarna worden de bloemen bespoten met Lanate en onder een ventilator gedroogd.

Voor Japan worden de bloemen gedoopt in de Lanate-oplossing. Dit alles kan omdat het hier gaat om bloemen zonder bladeren en het loonpeil zeer laag is.

Bij export naar Nieuw-Zeeland, Australië en Japan worden de dozen en het pakpapier met een spuitbus met S.B.-Alkethrin 1% bespoten.

Geteeld worden vooral *Aranda*'s, *Arachis*, *Dendrobium* en *Vanda*. De eersten onder scherm in potten, de laatste in de volle zon in de volle grond.

Men koopt nieuwe rassen aan en toetst ze. Wanneer ze voldoen worden ze bij de 42 toeleverende telers ondergebracht.

Singapore Orchids PTE. Ltd (directeur Phang Koh Chiew), Mandai Lake Road, Singapore 2572

Op dit grotere bedrijf heeft men een groot sortiment Orchideeën van het Aranda, Arachis en Vanda type. Er worden 32 rassen in de prijscourant aangeboden.

Naast de Orchideeënkwekerij heeft men een prachtig park met allerlei tropische gewassen en een klein tuincentrum. De zogenaamde Mandai Gardens zijn tegen een entree van S\$ 1 te bezichtigen. Jaarlijks heeft men 60.000 bezoekers. Vandaar ook dit tuincentrum.

Hier heeft men veertig telers met 0,5 - 10 acres oppervlakte die een deel van hun produktie toeleveren. Eén teler levert aan meer exporteurs.

Bij de Orchideeën noteerde ik enkele nieuwe, namelijk Mokara 'Chark Kuan', uit Kuala Lumpur, die een betere houdbaarheid zou hebben. Ook Dendrobium 'Spell Bound' (paars-wit) was erg mooi.

In het tuincentrum noteerde ik nog Duranta als potplantje met kleine blauwe bloemen en later gele bessen.

De door mij bezochte bedrijven maakten een goede schone indruk.

Hoewel het zaterdag was, werd op beide bedrijven volop gewerkt. Dit zou ook op de zondag plaatsvonden. Zaterdag en zondag zijn juist goede exportdagen. Als dit zo is, werkt men gewoon.

Tot slot wil ik nog opmerken dat de bloemen en planten rondom en in de gebouwen op het vliegveld van Singapore niet alleen goed verzorgd waren, maar een geweldige indruk maakten.

Nieuw-Zeeland

Nieuw-Zeeland in augustus is zeker wat de temperatuur betreft zeer verschillend van Singapore. Nieuw-Zeeland is een land met een grote afwisseling in landschappen. De totale lengte is van noord naar zuid ongeveer 1500 km en het land is achtmaal zo groot als Nederland. Er wonen drie miljoen inwoners, zodat het een land met zeer veel ruimte is. Het heeft hoge bergen met sneeuw, zeker in de winter, groene heuvels, prachtige meren, indrukwekkende kusten en mooie stranden.

Er leven ook nog 60 miljoen schapen en 9 miljoen koeien.

Naast het landschap is Nieuw-Zeeland ook interessant voor ons door zijn flora.

Er zijn aansluitend aan de Australische flora een groot aantal inheemse gewassen, waarvan er zeker bij zijn die voor ons interessant kunnen zijn. Bij bezoeken aan kwekerijen en botanische tuinen heb ik er diverse gefotografeerd en genoteerd.

De sierteelt in Nieuw-Zeeland

De sierteelt heeft in Nieuw-Zeeland nog geen grote vlucht genomen. Wel is er erg veel belangstelling om hier meer aandacht aan te besteden. Uit verschillende bedrijfstakken, ook schapenteelt, denkt men meer te kunnen verdienen in de sierteelt. Het succes van de kiwi-vruchtenteelt en -export heeft verschillende mensen wakker gemaakt en men denkt ook aan dergelijk opzetten bij siergewassen.

Een gewas waar men veel van verwacht is bijvoorbeeld *Leucodendron salignum*. Een bepaald ras, eerst onder naam 'Safari Sunset', wil men nu onder de naam 'kiwi'-star' promoten. Het kan van januari tot augustus geleverd worden en heeft een vaasleven van vijf tot zes weken. Het kan goed getransporteerd worden, maar is echter vrij zwaar. Het produkt vraagt echter gemengd te worden met andere produkten. Dit kan met andere Nieuwzeelandse bloemen als bijvoorbeeld *Philica*; maar ook met bijvoorbeeld witte chrysanten. We mogen verwachten dat vanuit Nieuw-Zeeland in de komende jaren in toenemende mate gekweekte bloemen uit hun eigen flora op diverse markten zullen worden aangeboden. Daarnaast wil men ook meer aandacht schenken aan gewone bloemen als anjer, *Freesia*, lelie en vooral *Cymbidium*. Een ander facet wat zich in het denken in Nieuw-Zeeland voordoet, is export.

Bij het starten van de produktie denkt men direct aan export. Dit is niet zo verwonderlijk als men denkt aan de thuismarkt van maar drie miljoen inwoners.

Alleen het prijspeil in het binnennland is in mijn ogen hoog en het bloemenverbruik nog schrikbarend laag, zodat ook op de binnenlandse markt nog goede afzetmogelijkheden zijn.

Wat de bloemeteelt in Nieuw-Zeeland betreft bevindt zich 2/3 van de produktie in de omgeving van Auckland en globaal 1/3 deel in de buurt van Christchurch.

Verder komt er nog wat verspreid voor.

De belangrijkste kassnijbloem is de anjer en daarna de roos. Buiten is het vooral de chrysant. Een ander relatief belangrijk gewas is de *Cymbidium* die juist volop begon te bloeien. Hiervan wordt veel geëxporteerd naar Australië, Japan en de V.S. Verder treft men verschillende andere gewassen aan als lelie, *Freesia* en *Nerine*. Ook teelt men het ook bij ons bekende sortiment potplanten. Vooral voor de tuin tref je veel inheemse gewassen aan.

De afzet zowel op de thuismarkt als voor export is zeer verspreid.

Er komen veilingen voor die in particuliere handen zijn, er zijn exporteurs die rechtstreeks bij de telers kopen, er zijn bedrijven die produkten van collega's opkopen en exporteren.

Het geheel is sterk versnipperd. Een betere concentratie van aanbod, kan ook de vraag sterker concentreren en een grotere doorzichtigheid in de markt geven.

Bij de export naar Japan worden de bloemen waarmee men problemen verwacht, in een gesloten ruimte behandeld met 30 gram methylbromide per m³ bij 20°C gedurende twee uur. De dozen zijn gesloten, maar voorzien van gaten. De behandeling die door een speciaal bedrijf wordt uitgevoerd, is verre van ideaal. De kans op schade is groot, bijvoorbeeld bij Iris. Men gebruikt geen blauwzuurgas omdat dit niet in kleinverpakking te verkrijgen is. Men wenst ook daar dat een betere behandelingsmethode ontwikkeld wordt.

Interessant was nog de opmerking die de heer E.J. Marsden van het begassingsbedrijf Boracure (Pest Control and fumigation specialists) 19 Botha Road, Penrose, maakte, dat bananen uit Ecuador verpakt zijn in polyethyleen dat geïmpregneerd is met Dersteen van Dow Chemicals om zo insecten enz. tijdens het transport te bestrijden.

Ook vertelde de heer Marsden dat door een medewerker van het Ministerie van Landbouw in Christchurch een dipmiddel ontwikkeld was dat geen schade geeft aan de sierwaarde, wanneer men rozen en anjers hierin doopt voor export naar Australië. Dit dippen moet men doen om de zijgen onbruikbaar te maken voor vermeerdering. Dit in tegenstelling tot het algemeen gepropageerde middel Round-up.

In het volgende deel wil ik achtereenvolgens aandacht besteden aan het Congres in Nelson, de door mij bezochte bedrijven, onderzoekinstellingen en Botanische tuinen.

Het congres in Nelson

Onder de titel Commercial Flower Grower's Seminar werd van 10 tot en met 12 augustus dit door de New Zealand Nurserymen's Association en Massay University georganiseerde congres gehouden in Nelson in het noorden van het Zuidereiland.

Aan het congres namen ca. 160 congressisten deel.

De lezingen hadden de eerste middag betrekking op de teelt van nieuwere gewassen als Protea's, bepaalde orchideeën en bladmateriaal. Zelf hield ik mijn eerste lezing over "Developments in cutflower production in the Netherlands".

De volgende dag werd besteed aan technische ontwikkelingen en een lezing van mij over "The post harvest life of cutflowers" en in de middag groepsdiscussie over problemen en ontwikkelingen bij verschillende gewassen. De derde dag werd besteed aan marketing aspecten, er werd vooral ook gepleit (prof. Cartwright) voor samenwerking tussen telers en groothandelaren bij de planning van produktie en export. Vooral is dit van belang bij gewassen als Leucodendron 'Kiwi-star', maar ook voor produktie en afzet van Cymbidium. Cartwright waarschuwde tegen de sterke concurrentie van de exporteurs onderling en wees op de noodzaak van prijs- en kwaliteitsafspraken voor bepaalde landen. Hij was een sterke pleitbezorger voor een samenhangende aanpak van produktie en afzet in één marketing council. Mevrouw Goldschmidt legde vooral de nadruk op het voordeel van een merknaam bij verkoop, als voorbeeld noemde zij het merk Carmel bij de Israëliëse export.

Interessant was ook de bijdrage die namens B. Sinclair gedaan werd over de vooruitzichten van de export van Nieuwzeelandse bloemen naar Australië. Het verbruik van bloemen in Australië is ontzettend laag. De invoerbelasting

bedraagt normaal 17,5%, alleen niet voor Nieuw-Zeeland, dat een aparte overeenkomst heeft op het gebied van economische samenwerking met Australië. Australië is de naaste buur en dat geeft lage vrachtkosten. Gevraagde produkten in Australië zijn anjers, Gipsophila, bolbloemen, Alstroemeria, vroege chrysanten. De roos is meer een gelegenheidsbloem. Ook gevraagd zijn bladgewassen, Protea's en Orchideeën. De vooruitzichten zijn goed.

Zelf hield ik die dag een inleiding over "The international trade of flowers in Western Europe".

Deelname aan het congres gaf me de mogelijkheid verschillende interessante lezingen te volgen. Mijn eigen lezingen waren aanleiding tot interessante en intensieve discussies en gaven de mogelijkheid ook in de wandelgangen tot verdere contacten te komen. Het heeft me de gelegenheid gegeven inzicht te krijgen in wat men in Nieuw-Zeeland kan en wil op het gebied van de bloemeteelt.

Het geheel vond plaats in een zeer open en plezierige sfeer.

Ik ben vol lof over de gastheren en gastvrouwen.

De bezochte bedrijven

Naast het congres was ik in de gelegenheid verschillende bedrijven te zien. Achtereenvolgens wil ik een aantal korte opmerkingen over de bezochte bedrijven.

Turners and Growers, City Market, P.O. Box 56, Auckland

Dit bedrijf treedt op als particuliere veiling van fruit, groenten en bloemen.

Bloemen zijn de laatste en kleinste tak van het bedrijf. Men heeft verkoopplaatsen in Auckland en onder andere in de andere grote steden.

In Auckland heb ik vooral de bloemenveiling bezocht. De verkoopkosten zijn 10% bij de groenten en 15% bij de bloemen. Het geheel is niet vergelijkbaar met onze veilingen. De bloemen worden in een ruimte door drie afslagers tegelijk bij opbod verkocht. Het produkt is in vele gevallen rijp tot vrij rijp.

Dit gold zeker voor de narcissen die volledig open werden aangevoerd. Naast snijbloemen worden ook potplanten verkocht. De kopers zijn detailhandelaren en enkele exporteurs.

Inschakeling van een veilingklok zou volgens mij veel efficiënter werken. Turners and Growers heeft ook een eigen exportorganisatie die op het gebied van bloemen nog in opbouw is.

Met de heren Turner en de heer Henk den Hartog, de bloemenexportmanger van Turner en mijn gids en begeleider, hebben we goede en interessante discussies gehad.

Hydroponic systems LTD, Mr. Bill Barclay, P.O. Box 158, Drury

Dit bedrijf teelt potplanten en sinds kort ook Paphiopedilum. Men heeft jonge planten gekocht in Italië van het ras Van Dijk. De bloemen wil men afzetten naar Europa. Men heeft nu 28.000 planten, maar zal dit in de komende jaren sterk uitbreiden.

Parva plants, Ross Road, Whakamawa RD 6, P.O. Box 549, Tauranga

Dit bedrijf heb ik helaas niet kunnen bezoeken.

Op het congres had Steve White, de eigenaar van dit bedrijf, een stand. Het is een plantenvermeerderingsbedrijf en heeft diverse interessante gewassen, waarvan een belangrijk deel voorkomt in de door mij meegenomen catalogi.

Thijs Zwart, Hope, bij Nelson

Teelt Cymbidium, potplanten en groenten. Is van Nederlandse herkomst.

Age Melis, Hope bij Nelson

Teelt Freesia, Lelium longiflorum 'White Europe'. Hij doet dit erg goed. Het teeltmateriaal betreft hij uit Nederland. Is ook van Nederlandse herkomst.

Karel Tonk, Hope bij Nelson

Teelt rozen en vermeerdert rozen. De gebruikte onderstam is Rosa multiflora. Alle rozen in Nieuw-Zeeland staan op Rosa multiflora. Deze onderstam vol- doet zeer goed. Afwijkingen in kleur en dergelijke heeft men nooit gezien. Is ook uit Nederland afkomstig.

Overings Nurseries LTD., P.O. Box 996, Christchurch

Dit bedrijf is een combinatie van een teeltbedrijf en tuincentrum. Men teelt vele gewassen als Freesia, anjer, maar ook Helleborus, als snijbloem. Nerine van Harrison afkomstig, perkplanten, potplanten enz. Het tuincentrum dat nog verder uitgebouwd wordt, maakt een uitstekende indruk.

Kwekerij inheemse flora bezocht onder leiding van Tom Pettefir in Otaki

Hier was pas een sortiment gewassen voor de snij aangeplant, namelijk Leucodendron argenteum, Leucodendron salignum, Leucodendron floridum, Leucodendron xanthoconus, Anigozanthus flavidus, Erica melanthera, Theutheopia.

Lilies International(W.F. Doreen), Fairfield Road, Levin

Dit bedrijf teelt ook Freesia's, maar de lelies vormen het hoofdprodukt. Men kruist zelf ook veel en brengt nieuwe rassen, vooral Oriëntals, in de handel.

Een aantal namen hiervan wil ik noemen: 'Venus', 'Swan Lake', 'Solar Eclipse' (erg goed), 'Snowdrift', 'Red Ruby', 'Mercury', 'Mars', 'Candy Floss' (grote bloem), 'Crusader', 'Capricorn', 'Ballet', 'Black Night' (kort). Men kweekt ook vele andere geïmporteerde rassen. Hiervan noemde men 'Little Rascals' als mogelijkheid voor potplant.

Men vermeerdert zelf via weefselkweek, waarna uitgeplant wordt in een luisvrije kas.

Het bedrijf maakte een zeer goed verzorgde indruk.

Monthly Hollows, P.O. Box 767, Palmerston North

De heer Hollows teelt fruit op grote schaal, heeft veel verdiend in de chrysanten, heeft een kudde herten voor de vleesproductie en wil nu in het groot met Nerine starten. Het uitgangsmateriaal is afkomstig van Mr. Harrison, die jarenlang heeft gekruist en verschillende interessante hybriden heeft gemaakt.

Hollows wil de Nerine op grote schaal laten vermeerderen, er bloemen buiten van telen en exporteren. Gezien wat hij met chrysanten en fruit heeft bereikt mag je van hem verwachten dat hij ook bij Nerine tot dergelijke resultaten zal komen.

Het is de moeite waard deze Harrison hybriden ook in Nederland uit de proberen.

Burtons Garden Centre LTD (John Burton), RD1, Hamilton

In dit prachtige tuincentrum worden zeer veel Nieuwzeelandse en Australische planten verkocht. Ik heb er een aantal genoteerd.

Ceroria 'Blushing Bride' (erg mooi bloeiend als snijbloem).

Boronia in verschillende kleuren

Grevillea 'Porinda Peter' (met rood blad)

Coleonema pulchrum 'Sunset Gold' (plant van het jaar)

Pittosporum eugenioides en Pseudopanax 'Cyrill Watson'.

Zealandia Nursery, Auckland

Dit is een groot potplantenbedrijf met meerdere vestigingen. Het sortiment dat men teelt is groot. Men zou ook veel varens hebben. Op het bedrijf dat ik bezocht heb waren ze niet.

Van het bezoek wil ik alleen nog enkele gewassen noemen die mij opgeval-
len zijn.

Homeria bicolor, een orchidee

Peperomia 'Aussie Gold' (nieuw)

Jasminum polyanthus (zeer rijkbloeiend)

Sunbeam Nurseries (Frank B. Schuurman) 231 Lincoln Road, Henderson

Dit bedrijf is in de loop van de jaren sterk uitgegroeid en groeit nog
verder.

De oppervlakte is nu 16.000 m² glas. De gewassen zijn anjers, rozen
en Cymbidium. Men vermeedert de Cymbidium in een eigen laboratorium.
Men teelt ook dwergrozen in pot.

Op dit bedrijf heeft de bekende rozenveredelaar Sam McCredy, afkomstig
uit Noord Ierland, zijn activiteiten ondergebracht. De zaailingen
kwamen net op en de rozen buiten waren nog in rust. Ook hier weer
Rosa multiflora als onderstam.

Sunbeam nurseries exporttert de bloemen zelf en koopt nog bij.
Frank Schuurman is één van de oprichters van Flora Pacific (New Zealand
Flower Exporters Cooperative Limited). De naam zegt het al, een
coöperatieve export organisatie.

Van Lier Nurseries LTD, P.O. Box 21-259, Henderson

Deze telers van Nederlandse oorsprong hebben een goed en interessant
bedrijf opgebouwd met gewassen als roos, anjer, maar ook potplanten.
Men importeert anjerstekken uit Nederland, die in een quarantaine kas
moeten blijven en als moerplant dienen. De bloemen worden via Turners
and Growers verkocht.

Onderzoekinstellingen

Tijdens mijn verblijf in Nieuw-Zeeland ben ik in de gelegenheid geweest twee onderzoekinstellingen te bezoeken. Ook op andere plaatsen wordt sierteelt onderzoek gedaan. Gezien de betekenis die de sierteelt in Nieuw-Zeeland heeft, lijkt mij het onderzoek nogal versnipperd.

Horticultural Research Centre, Levin

Dit onderzoekcentrum onder leiding van Dr. Bill Kain is zich in de laatste jaren steeds meer bezig gaan houden met sierteeltonderzoek. Enkele proeven wil ik noemen.

Interessant waren de transportsimulatieproeven bij verschillende boomkwekerijplanten. Het doel van het onderzoek was na te gaan welke mogelijkheden er zijn om boomkwekerijgewassen over lange afstanden te transporteren. Om dit te imiteren werden de planten bij 0, 3, 5 en 12°C bewaard, gedurende 3, 5, 7 en 12 weken. Dit alles met het oog op export naar Europa.

Ander voor ons interessant onderzoek hield verband met het ontwikkelen van nieuwe potplanten. Hiervoor werden onder andere *Sophora macrophylla* en *Leucospermum* gebruikt.

Met Waratah (*Telopia*) worden proeven genomen om betere typen te vinden voor de snijbloemenproductie. Hetzelfde geldt voor *Leucodendron*, *Leucospermium* en *Protea* typen uit verschillende landen.

Ook weefselkweekonderzoek werd verricht met name bij asperge, aardbei, en *Cymbidium*.

Het lijkt me de moeite waard het onderzoek hier intensiever te volgen.

Massey University, Palmerstone North

In de afdeling tuinbouw verzorgt Prof. Dr. John Salinger al jarenlang het onderwijs en het onderzoek.

Wat het onderzoek betreft wordt onder andere aandacht besteed aan het toetsen van inheemse en Australische gewassen. Ik heb enkele gewassen genoteerd en gefotografeerd. *Hebe diosmifolia*, *Hebe 'Inspiraton'*, *Coprosma cos.*, *Lophomyrthis kathryn* (met rood blad), *Pittosporum tenuifolium 'Irene Patterson'* (wit bont), *Phomium*, *Eucalyptus fraxinoides*, *Phebalium* (syn. *P. billardieri*/Rutaceae), *Pseudopanax 'Gold Splash'*, *Pseudopanax adiantifolium*, *Pseudopanax discolor*, *Metrosideros kermansensis 'Variegata'*, *E. latostema* (brons), *Knightia excelsa* (Proteaceae), *Hardenbergia* in volle bloei buiten.

Op het terrein van de Universiteit is ook het N.Z. Nursery Research Centre ondergebracht, waar potplantenonderzoek wordt gedaan. Het was van bescheiden opzet. Als onderzoeker liet Dr. Bruce Mac Kay wat van de proeven zien.

Interessante planten waren *Meryta sinclairii* en *Peperomia Piedpiper*. Men deed proeven met remstoffen en middelen tegen algengroei. Men wil onderzoek starten om het effect van afharding bij potplanten te bestuderen.

Botanische tuinen

Eén van de hoofddoelen van mijn reis was om kennis te nemen van de inheemse flora van Nieuw-Zeeland. Dit niet zozeer van planten in het wild, maar meer in Botanische tuinen.

Ik ben in dit kader in twee tuinen geweest, beide in of vlakbij Auckland. Er komen echter meerdere botanische tuinen in het land voor. Het zal zeker de moeite lonen hier nog eens aandacht aan te besteden om na te gaan of zich hier planten bevinden die voor ons bruikbaar zouden kunnen zijn.

Eden Garden, Wellesley Street, Auckland

Deze tuin, die in de stad ligt, is ontstaan, beter is gecreëerd, in een grote uitgraving die men gemaakt heeft in één van de hellingen van Mount Eden.

Men heeft het vulkanische gesteente uitgegraven, zodat een diep gat ontstond.

De heer Jack Clark heeft toen op zich genomen er iets van te maken. Hij heeft het gat gedeeltelijk opgevuld met puin van afgebroken huizen en afgedekt met een laag grond. Hierop heeft hij een geweldig sortiment planten geplant. Bekend zijn zijn Camellia's, waarvan diverse rassen uit eigen kruisingen afkomstig zijn, onder andere C. 'Midnight', C. 'Eden Queen' en C. 'New Year'.

Andere interessante planten waren:

Tiboshina grande (paarse bloemen, tros), Pieris japonica 'Christmas Cheer', Jacobinia (Libonia) floribunda, Daphne rubra (ruikt heerlijk), Hebe diosmifolia (hard en groeit onder bomen), Cedrela sinensis (opgaande boom met mooie rose uitlopers), Eriostemon (witte bloemetjes).

Een grote collectie met Bromeliaceae en nog vele andere planten.

Met recht een paradijs!

Regional Botanic Garden, Hillroad Manurewa, Auckland

Deze prachtige tuin heb ik onder begeleiding van de heer Geroge Rainey bezocht. De heer Rainey is de vroegere voorzitter van de N.Z. Nurserymen's Association en heeft zelf een boomkwekerij-groothandel en is een uitstekende kenner van de Nieuwzeelandse en Australische gewassen.

De Super Intendant van de Botanische tuin is de heer Brian Buchanan.

De tuin is 60,4 ha groot en is pas enkele jaren oud. Men plant nog steeds.

Het doel van de tuin is om aan het publiek siergewassen te laten zien die ze zelf ook in hun tuin kunnen gebruiken. De gewassen die in de tuin staan geplant kunnen dan ook door verschillende boomkwekers geleverd worden.

Al rondwandellende onder leiding van de heer Rainey heb ik vele planten genoteerd en gefotografeerd. Ik zal hieronder de lijst laten volgen in de volgorde zoals we ze in de tuin hebben gezien.

Coleonema pulchrum Rubrum (klein bloemetje)

Hebe diosmifolia

Hebe 'Inspiration' (paarsrode bloemen)

Hebe Wairua Beaty (wat groter bloem en donkerder kleur als H. diosmifolia)

Er zijn nog meer interessante Hebe's

Adenandra uniflora

Grevillea rood

Catha edulis (donker blad)

Kruipende Pelargonium

Garrua eliptica (met hangende bloemtrossen, voor tuin?)
Hardenbergia
Polygala myrtifolia (paarse bloem)
Loropetalum chinense (bloem als Hamamelis, lichtgeel, voor buiten?)
Hypericum moseratum 'Tricolor'
Phormium in kleuren (voor potplant?)
Griselinia literalis (bladplant)
Metvosideros kermadecensis 'Sunninghill' (bont)
Phormium rubrum 'Springtime' (met gele scheuten)
Podocarpus geel
Arthropodium (witte bloemen, als lelie. Bloeit met de Kerst)
Libertia peregrinans (als bont gras)
Pseudopanax 'Gold Splash'
Pseudopanax *purpurea*
Pittosporum tenuifolium 'Tom Thumb' (donker blad, mooi)
Myrsine australis (buiten struik)
Salix humboldtianum (opgaande vorm, voor windkering?)
Pittosporum 'Deborah' (goed)
Pittosporum 'Limelight'
Pittosporum 'Sterling Gold'
Leptospermum typen (enkel- en dubbelbloemig)
Ceanothus pappelosus (uitproberen als potplant)
Ceanothus roweanus (goed)
Grevillea lanigera *Astra* (laag, zilver blad)
Grevillea 'Red Cloud' (erg goed)
Euryops pectinatus (bloeit maanden lang)
Euryops tennissima (bloeit maanden lang)
Grevillea *poorunda* 'Rondeau' (goed)
Callistemon rigiedus (is harder, voor buiten?)
Prostranthera insisa (blauwe bloemetjes, potplant?)
Prostranthera ovalifolia 'Variegata' (bont)
Prostranthera ovalifolia (goede kleur)
Mesembrianthemum (oranje)
Lachenalia aurea (oranje en rood, voor potplant?)
Bulbinella multiflora (als snijbloem, goed houdbaar)
Euryops *acraeus*
Chrysocoma coma-aurea (golden hair plant, in de herfst veel gele bloemen)
Berzilia lanuginosa 'Starry Eye'
Nandina domestica *Richmond* (met bessen)
Boronia heterophylla (ook goed)
Cordyline australis (met breed blad uit bergen, is harder)
Podocarpus ferrugineus (kamerconifeer?)
Meliodendron (goed, bladplant)
Chryselium (goed, potplant)
Kniphofia zeelandia 'Winter Cheer' (bloeit in winter, snijbloem?)
Chrysanthemum frutescens 'Snowball' (gevuld wit, er is ook een rose, gevuld)

Door mij zijn in een tuincentrum in Nelson nog de volgende planten genoteerd:

Photimia 'Red Robin' (mooi donkergroen blad, rode nieuwe scheuten)
Ceratonia silqua (mooi groen blad, gedeeld)
Pseudopanax lessonii 'Sabee' (dik stevig blad, kan tegen moeilijke omstandigheden)
Phebalium 'Illumination' (geel, bont blad)
Liphomyrtus soorten, namelijk purple en 'Indian Chief' (gelig bont)
Pittosporum 'Irene Patterson' (wit bont)
Honeria pojurnea 'Variegata'

Al met al een hele lijst. Er zijn er zeker een behoorlijk aantal bij die het waard zijn om verder uit te proberen onder onze omstandigheden. In principe zijn afspraken gemaakt om van planten die wij wensen, materiaal naar Nederland te laten komen.

Los Angeles

Op de terugreis ben ik één dag in Los Angeles geweest. Hier heb ik drie objecten bekeken onder leiding van Miss Dana Breaux, die enkele jaren geleden een half jaar in Aalsmeer heeft gewerkt en een bloemengroothandel heeft in Los Angeles.

In de eerste plaats de bloemenmarkt in downtown Los Angeles. Er is een markt voor Amerikaanse kwekers en één voor Japanse kwekers. Heel typisch dat deze beide groepen hun eigen markt hebben. De markt is eigendom van een beperkt aantal grote kwekers. Andere kwekers en handelaren kunnen hier ruimte huren.

Naast deze beide bloemenmarkten zijn er nog enkele onafhankelijke, in dezelfde straat gehuisveste groothandelaren die vaak op provisiebasis of in consignatie verkopen.

Daar de markt midden in de stad gelegen is, is parkeren een groot probleem.

De markt dient ter voorziening van het immense woongebied van Los Angeles. Op een markt ontstaat de mogelijkheid met verschillende mensen te praten. De import vooral uit Nederland, is in het laatste jaar sterk toegenomen. De handel waardeert dit zeer, gezien het vaak andere sortiment dat vanuit Nederland wordt aangevoerd. Men is behoorlijk over de kwaliteit te spreken.

Veel minder te spreken zijn de bloementelers die in de importen een bedreiging voor hun bedrijven zien. Men probeert druk op de regering uit te oefenen om de import af te remmen. Het laatste voorstel is om de invoerrechten in de V.S. op hetzelfde peil te brengen als die in de E.E.G. De handel verwacht niet dat dit zal lukken.

Veel lastiger en ook gevaarlijker is de sterk toegenomen controle bij invoer.

Worden dierlijke parasieten aangetroffen bij de invoercontrole, dan wordt de partij behandeld met methylbromide. Dit gebeurt niet op het vliegveld maar minstens een uur verder, waarbij de bloemen in een niet gekoelde vrachtauto vervoerd worden. Na de begassing en het transport is het met de sierwaarde grotendeels gedaan.

De scherpere controle wijt men aan de druk van de Amerikaanse telers, maar ook aan het feit dat in de laatste tijd produkten worden geïmporteerd waarop men terecht de nodige kritiek kan hebben. Dit betreffen vooral buitenbloemen, die niet vrij te krijgen zijn van insecten en mijten.

Een scherpere controle in Nederland en een verbod om dit soort probleem bloemen naar gevoelige landen te exporteren moet zeker worden overwogen.

De invoer van andere bloemen vanuit Nederland heeft verschillende Amerikaanse telers wakker geschud en zij proberen ook deze gewassen te gaan telen. Dit lijkt mij een gezonde concurrentie-ontwikkeling.

De belangstelling voor Nederlandse bloemen is duidelijk aanwezig. In veel gevallen kan men niet meer buiten deze importen. Vanuit Nederland is daarom een scherpere uitvoercontrole zeker op zijn plaats om een continue aanvoer te garanderen. Op de vrijdagmorgen dat ik op de bloemenmarkt was, was het verwachte vliegtuig met bloemen niet aangekomen en had men een duidelijk gebrek aan bloemen.

Een ander punt van bezoek op die ene dag in Los Angeles was aan de bloemenwinkel van de heer Jacob Maarse in Pasadena. Het is een geweldig mooie en goede bloemenwinkel die ook andere dingen als zeep, serviesgoed en felicitatiekaarten verkoopt. Alles van uitstekende kwaliteit.

De bloemenwinkel is grotendeels afgestemd op de verkoop van bloemstukjes en -stukken. Men maakt hele mooie dingen, vooral voor bruiloften en partijen.

The Huntington Botanical Gardens, San Marino

Dit is een privé-instelling met naast de Botanische tuin een beroemde bibliotheek en kunstgalerij.

De botanische tuin is ca. 80 ha groot. De Succulentenverzameling is de grootste collectie woestijnplanten in de open lucht ter wereld. Ze is dan ook fantastisch, zowel wat sortiment als wat de grootte van de exemplaren betreft.

Verder treft men aan een palmentuin (200 soorten), een rozentuin (1000 rassen), een Camelliatuin met de grootste collectie ter wereld en een zeer interessante Japanse tuin.

Zeer de moeite waard.